

IZVJEŠTAJ O RADU INSPEKCIJSKIH SLUŽBI UPRAVE ZA BEZBJEDNOST HRANE, VETERINU I FITOSANITARNE POSLOVE ZA DECEMBAR 2019. GODINE

INSPEKCIJA ZA HRANU

Unutrašnja kontrola

U izvještajnom periodu sproveden je inspeksijski nadzor u skladu sa Godišnjim planom službene kontrole objekata u kojima se obavlja djelatnost poslovanja hranom, pri čemu je predmet kontrole određivan prema procjeni rizika u odnosu na djelatnost koja se obavlja u određenoj vrsti objekata. Poseban akcenat je dat na kontrolu sprovođenja propisanih zahtjeva higijene, bezbjednosti hrane i informisanja potrošača o hrani.

Inspektori za hranu kontrolisali su da li subjekti u poslovanju hranom izvršavaju obaveze utvrđene zakonom o bezbjednosti hrane i da li tokom prodaje, čuvanja, prerade, proizvodnje i distribucije hrane sprovode sve propisane postupke kojim se obezbjeđuje da na tržište odnosno do krajnjeg potrošača dođe samo bezbjedan proizvod. Kontrolisano je i porijeklo/ sledljivost hrane, opšta senzorna svojstva, zahtjevi za označavanje/ informisanje potrošača o hrani i dr.

U decembru je vršeno uzimanje uzoraka hrane stavljene na tržište po Programima monitoringa bezbjednosti hrane i to: mikrobioloških kriterijuma u hrani, kontaminenata u hrani, bezbjednosti školjki, prisutnosti farmakoloških rezidua u mesu, mlijeku, jajima, prisutnosti pesticida i nitrata u voću i povrću, kvaliteta hrane za posebne prehrambene potrebe i dr.

U unutrašnjoj kontroli u izvještajnom periodu izvršena je kontrola u 399 objekata u kojima se obavlja djelatnost poslovanja hranom. U kontrolisanim objektima najčešće utvrđivane nepravilnosti su se odnosile na neodržavanje higijene uređaja, prostorija, opreme, nehigijensko rukovanje hranom tokom obrade i sl.

Zbog utvrđenih nepravilnosti, inspektori su preduzeli 116 upravnih mjera i to:

- 29 rješenja o otklanjanju infrastrukturnih neusaglašenosti u određenom roku;
- 1 rješenje o privremenoj zabrani obavljanja djelatnosti obrade i pripreme hrane;
- 4 rješenja o zabrani rada licima koja rukuju hranom;
- 7 rješenja o stavljanju van prometa i uništavanju nebezbedne hrane;
- 50 ukaza o otklanjanju manjih nedostataka za čije otklanjanje je potrebno kratko vrijeme;
- izdato je 25 prekršajnih naloga (10.130 eura);

Izvršeno je 47 kontrola izvršenja mjera naloženih u prethodnom periodu.

Kontrola pri uvozu hrane i materijala i predmeta koji dolaze u kontakt sa hranom

U decembru 2019. godine, po zahtjevu subjekata u poslovanju hranom, izvršen je pregled 1403 pošiljke hrane neživotinjskog porijekla iz uvoza i 509 pošiljki predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom.

Pregledom je utvrđivana validnost i ispravnost prateće propisane dokumentacije (dokumentacijski pregled), izvršen je pregled sadržaja pošiljki, oznaka, pakovanja, količina, uključujući i provjeru temperaturnih lista tokom prevoza hrane (identifikacioni pregled), zatim fizički pregled tj. provjera hrane organoleptičkim pregledom i uzimanjem uzoraka za laboratorijsko ispitivanje radi provjere ispunjenost propisanih zahtjeva bezbjednosti i kvaliteta.

Od ukupnog broja pregledanih pošiljki hrane iz uvoza, za laboratorijska ispitivanja propisanih zahtjeva bezbjednosti uzeto je 253 uzorka hrane, a od pošiljki predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom uzeta su 68 uzoraka.

Laboratorijski je ispitano 18,1% pošiljki hrane koja podliježe nadzoru inspekcije za hranu i 13% pošiljki predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom.

Nakon izvršenih pregleda i utvrđivanja usaglašenosti proizvoda sa propisanim zahtjevima inspektori za hranu su donijeli 1402 rješenja o odobravanju uvoza i stavljanju u promet bezbjednih pošiljki hrane i 509 rješenja o stavljanju u promet pošiljki predmeta i materijala koji dolaze u kontakt s hranom.

Nebezbjedne/odbijene pošiljke hrane neživotinjskog porijekla koja podliježe pregledu inspekcije za hranu

Tokom decembra od ukupnog broja pregledanih pošiljki iz uvoza, hrane neživotinjskog porijekla u nadležnosti inspekcije za hranu, zbog utvrđenih neusaglašenosti sa propisanim zahtjevima bezbjednosti, zabranjen je uvoz i stavljanje u slobodan promet 1 pošiljke hrane u ukupnoj količini od 60 kg zbog neusaglašenosti sa propisanim zahtjevima bezbjednosti.

Broj	Datum	Fizički pregled/laboratorijska analiza	Proizvod	Količina/kg	NEUSAGLAŠENOST	MDK mg/kg-ppm	MDK mg/kg-ppm
						nađena	dozvoljena
1	08.11.2019	Laboratorijska analiza	Pekarski proizvod	60 kg	Bezbjednost Deoksinivalenol	811	500

Postupanje po inicijativama

U decembru, Inspekciji za hranu je podnijeto 26 inicijativa/ prijava (odgovoran.me, pisane i telefonske prijave) koje su se odnosile na proizvode isteklog roka upotrebe, izmijenjenu boju i miris određene hrane. Po svakoj zaprimljenoj inicijativi izvršen je pregled, a o preduzetim mjerama i radnjama obaviješteni su podnosioci inicijativa koji su ostavili svoje podatke (mejl, adresu, telefon).

VETERINARSKA INSPEKCIJA

Unutrašnja kontrola

Veterinarski inspektori su u decembru vršili inspekcijski nadzor nad sprovođenjem mjera iz Programa obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja, radom veterinarskih ambulanti, kontrolu identifikacije i registracije životinja, kontrolu ispunjenosti karantinskih uslova za smjestaj životinja, kontrolu zaštite dobrobiti životinja u objektima za držanje i uzgoj životinja, kontrolu rada objekata za promet hranom za životinje i prometom životinja i prometom i upotrebom veterinarskih lijekova.

Cilj kontrola je bio provjeriti stepen ispunjenosti propisanih zahtjeva u oblastima nadzora kao i u odnosu na utvrđene nepravilnosti preduzeti srazmjerne upravne mjere i radnje.

U izvještajnom periodu izvršeno je ukupno 1504 pregleda. U unutrašnjoj kontroli izvršeno je 451 pregled.

Kontrole su sprovedene u oblasti zaštite dobrobiti životinja (33), kontrola identifikacije i registracije životinja na gazdinstvima - goveda, ovce, koze i svinje (34); 3 kontrole rada veterinarskih ambulanti i kontrola prometa i upotrebe veterinarskih lijekova, 10 kontrola o ispunjenosti uslova za smještaj životinja u karantinu, 105 kontrola sprovođenja mjera po

Programu obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja – sprovođenje tuberkulinizacije goveda, bruceloze goveda, vakcinacija svinja protiv klasične kuge svinja, kao i kontrola I&R životinja i prijava kretanja, kontrola u oblasti zdravlja životinja koje obuhvataju mjere po monitoringu određenih zaraznih bolesti životinja i zoonoza kao i postupanja po prijavi sumnje odnosno potvrđenih slučajeva bolesti – mjere za spriječavanje širenja i iskorijenjivanja zaraznih bolesti životinja i zoonoza, sa preduzimanjem propisanih mjera (31); donijeto je 6 rješenja sa mjerama za suzbijanje i iskorijenjivanje zaraznih bolesti životinja, 5 rješenja o opservaciji pasa i mačaka na opasnu zaraznu bolest bjesnilo po prijavi epidemiološke službe nadležnih zdravstvenih ustanova o ujedu pasa i mačaka, izvršeno 5 kontrolnih pregleda nakon naloženih mjera i radnji i 7 kontrola po inicijativama i prijavama građana, NVO i drugih.

Nakon sprovedenih pregleda, inspektori su preduzeli upravne mjere i radnje:

- izdato 2 rješenja o opservaciji pasa i mačaka radi isključivanja sumnje na bjesnilo;
- 12 rješenja sa mjerama za suzbijanje i iskorijenjivanje zaraznih bolesti životinja i zoonoza;
- 2 rješenja o otklanjanju nepravilnosti kod držaoca životinja;
- 1 ukaz;
- 1 prekršajni nalog izdat je uvozniku živih životinja zbog nepoštovanja zakonskih obaveza prilikom prometovanja životinja nakon završenog karantiniranja;
- 1 prekršajni nalog izdat je veterinarskoj ambulanti zbog nesprovođenja propisanih mjera u karantinu.

Prilikom sprovođenja upravnih mjera radi suzbijanja i iskorenjivanja zaraznih bolesti, u decembru mjesecu izvršeno je uništenje dvije domaće svinje i jedne divlje svinje nakon laboratorijske potvrde ispitivanih uzorka i potvrđenog nalaza *Trichinella spiralis*, na registrovanom gazdinstvu i izvršeno je uništenje 5.000 koka nosilja kao i konzumnih jaja stavljenih van prometa nakon utvrđivanja salmonele (*Salmonella enteritidis*) u ovom jatu i 26.000 tovnih piladi kod kojih je potvrđena *Salmonella enteritidis*.

Tokom decembra, veterinarski inspektori su vršili, u skladu sa radnim nalogom, kontrolu proizvodnje i prometa hrane u unutrašnjem prometu u registrovanim i odobrenim objektima, uzimanje uzoraka po Programu monitoringa rezidua, mikrobioloških kriterijuma i monitoringa listerije, monitorng kontaminenata u prpizvodima životinjskog porijekla.

Spoljnotrgovinski promet (uvoz, tranzit, izvoz živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla)

Granična veterinarska inspekcija je u decembru 2019. godine vršila pregled živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla pri uvozu u Crnu Goru na sledećim graničnim inspekcijским mjestima: Luka Bar, Aerodrom Podgorica, Božaj, Debeli Brijeg, Ilino Brdo, Dobrakovo i željeznička stanica Bijelo Polje, Kula, na graničnom prelazu Dračenovac, 2 puta nedeljno, za uvoz životinja i proizvoda životinjskog porijekla, i Ranče, takođe 2 puta nedeljno, za uvoz hrane za životinje koja podliježe veterinarskoj kontroli.

U izvještajnom periodu izvršen je pregled 1020 pošiljki koje podliježu veterinarskom pregledu namijenjenih uvozu, tranzitu ili izvozu.

Pri uvozu, izvršen je pregled 775 pošiljki živih životinja, hrane životinjskog porijekla i hrane za životinje životinjskog porijekla.

Pošiljke živih životinja namjenjenih daljem uzgoju su upućene u karantin, radi ispitivanja zdravstvenog stanja, prije puštanja u slobodan promet.

Izdato je 774 rješenja o stavljanju u slobodan promet dok je jedna pošiljka meda uništena zbog neispunjavanja zahtjeva kvaliteta.

Pregled svake, pojedinačne pošiljke, obuhvatao je sledeće:

- **pregled dokumentacije** tj. komercijalnih dokumenata, po potrebi i drugih dokumenata koji prate pošiljku;
- identifikacioni pregled tj. provjeru da sertifikati ili drugi dokumenti koji prate pošiljku odgovaraju oznakama i sadržaju pošiljke; i
- **fizički pregled** tj. provjera same hrane, uključujući provjeru prevoznog sredstva, pakovanja, označavanja i temperature, uzimanje uzoraka za laboratorijsko ispitivanje i ostale potrebne provjere kako bi se potvrdila ispunjenost zahtjeva utvrđenih propisima o bezbjednosti hrane.

Od ukupnog broja pregledanih pošiljki hrane životinjskog porijekla i hrane za životinje iz uvoza, za laboratorijska ispitivanja propisanih zahtjeva bezbjednosti (mikrobiologija, kontaminaneti, rezidue pesticida, radioaktivnost, kvalitet), uzeto je 96 uzorka. Laboratorijski je ispitano 12,98% pošiljki iz uvoza.

Takođe je vršena i provjere zdravstvenog statusa uvezenih životinja tokom trajanja karantina na određene bolesti koje se tom vrstom životinja mogu unijeti u Crnu Goru, a u skladu sa propisima.

Nebezbedne/odbijene pošiljke hrane životinjskog porijekla i hrane za životinje iz uvoza koja podliježe pregledu veterinarske inspekcije

Tokom decembra, zabranjeno je stavljanje na tržište jedne pošiljke meda koja je uništena zbog toga što nije bila u skladu sa zahtjevima bezbjednosti (po Uredbi o informisanju potrošača o hrani) i kvaliteta u ukupnoj količini od 864 kg.

Kontrola provoza (tranzit) živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla

Za pošiljke u tranzitu preko teritorije Crne Gore, na ulaznim graničnim inspekcijskim mjestima izvršen je dokumentacijski pregled za ukupno 186 pošiljki živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla, za koje su izdata rješenja o dozvoli tranzita preko teritorije Crne Gore (186 rješenja).

Kontrola izvoza živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla

Tokom decembra izvršen je pregled i izdato je ukupno 59 sertifikata za pošiljke životinjskog porijekla i hrane za životinje namjenjenih izvozu i za nekomercijalno kretanje kućnih ljubimaca.

Postupanje po inicijativama

U decembru, veterinarskoj inspekciji je podneseno 7 inicijativa /prijava koje su se, u najvećoj mjeri, odnosile na prijavu nepoštovanja propisa o načinu držanja i postupanja sa životinjama. Po svakoj inicijativi izvršen je pregled, a o preduzetim mjerama i radnjama obaviješteni su podnosioci inicijativa za koje su posjedovani potrebni podaci (mejl, adresa).

FITOSANITARNA INSPEKCIJA

Unutrašnja kontrola

Fitosanitarni inspektori su u decembru vršili inspekcijski nadzor u oblasti zdravstvene zaštite bilja, nadzor u objektima za proizvodnju, promet i skladištenje sjemenskog i sadnog materijala poljoprivrednog bilja, u objektima za promet sredstava za ishranu i zaštitu bilja na

veliko i malo, kao i nadzor upotrebe pesticida i đubriva na poljoprivrednim gazdinstvima upisanim u registar.

Cilj kontrola je provjera stepena ispunjenosti propisanih zahtjeva u skladu sa propisima iz oblasti zdravstvene zaštite bilja, sjemena i sadnog materijala, sredstava za zaštitu i ishranu bilja, bezbjednosti hrane i drugih zakona iz nadležnosti ove inspekcije.

U izvještajnom periodu nastavljene su kontrole u oblasti bezbjednosti hrane odnosno rezidua pesticida i drugih kontaminenata u hrani. Vršena je kontrola zdravstvenog stanja bilja, a naročito u skladištima sjemenskog i merkantilnog krompira u cilju utvrđivanja štetnih organizama: *Epitrix*, *Ralstonia solonace arum.*, *Phytophthora spp.*, *Xylella fastidiosa*, *Erwinia*, CTV virusa, vršena je i kontrola kvaliteta, sertifikacije i zdravstvenog stanja sjemenskog i sadnog materijala, kontrola propisanih uslova za rasadnike, kontrola objekata za promet pesticida i đubriva u pogledu ispunjenosti propisanih uslova, kontrola registrovanih sredstava za zaštitu i ishranu bilja, kontrola gotovih formulacija sredstava za zaštitu bilja u prometu, kontrola sredstava za ishranu bilja na fizičko-hemijske osobine i radioaktivnost, kvaliteta sjemena i sadnog materijala u prometu i uslova u objektima za njihovo skladištenje i čuvanje, kao i rezidua pesticida u voću i povrću.

U izvještajnom periodu u unutrašnjoj kontroli izvršeno je ukupno 99 inspekcijskih pregleda.

Broj inspekcijskih pregleda na osnovu:

- zakona o zdravstvenoj zaštiti bilja – 33;
- zakona o sadnom materijalu -17;
- zakona o sjemenskom materijalu - 18;
- zakona o sredstvima za ishranu bilja - 14;
- zakona o sredstvima za zaštitu bilja - 15; i
- zakona o bezbjednosti hrane - 2 pregleda.

Tokom navedenih inspekcijskih kontrola fitosanitarnih inspektora uzeta su 22 uzoraka.

Zbog utvrđenih nepravilnosti inspektori su preduzeli upravne mjere i radnje, u skladu sa principom srazmjernosti, kojima se obezbjeđuje eliminisanje rizika.

U izvještajnom periodu u primorskim opštinama nastavilo se sa sprovođenjem fitosanitarnih mjera po posebnom akcionom planu i kontrolisani su izvještaji o izvršenim hemijskim tretiranjima palmi, a nastavljeno je i sa fitosanitarnom mjerom uništavanja zaraženih palmi.

Apelujemo na sve držaoce bilja čije palme pokazuju simptome napada da bez odlaganja sprovedu mjeru uništavanja palmi!

Kontrola uvoza

Fitosanitarni inspektori su u decembru vršili kontrolu uvoza hrane biljnog porijekla (voće, povrće, žitarice i ostala hrana biljnog porijekla koja je podvrgnuta jednostavnom procesu prerade mljevenjem, sušenjem i sl.), hrane neživotinjskog porijekla koja podliježe pojačanim službenim kontrolama na mjestima unošenja i hrane za životinje biljnog porijekla, sjemena i sadnog materijala, sredstava za zaštitu i ishranu bilja, kao i bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom sa aspekta zdravstvene zaštite.

- Fitosanitarna inspekcija je u decembru izvršila pregled ukupno 1739 pošiljki (uvoz/izvoz) i to: 1153 pošiljki pri uvozu;
- 68 pošiljki u provozu;
- 93 pošiljki za reexport;
- 395 pošiljki za izvoz; i

- 18 ovjera carinskih deklaracija.
izdato je:
- 10 rješenja o zabrani uvoza pošiljki;
- i 2 rješenja za uništenje pošiljki.

Ukupno je uzeto 190 uzoraka pri uvozu od čega je za 10 uzoraka laboratorijski utvrđeno da ne odgovaraju propisanim zahtjevima.

U novembru mjesecu, ukupno je uzorkovano 16,5 % pošiljki iz uvoza.

Osim uzorkovanja prilikom uvoza vršene su i dodatne kontrole sadnog materijala primjenom brzih testova na: *Phytophthora ramorum*, *Xylella fastidiosa*, *Ralstonia solanacearum*, *Erwinia*, *GMO* svi su bili negativni.

Nebezbjedne/odbijene pošiljke

Zbog utvrđenih neusaglašenosti sa propisanim zahtjevima:

- **zabranjen je uvoz:** 8 pošiljki paprike u količini od 23.204,00 kg, 1 pošiljka nara u količini od 3.174,00 kg, 1 pošiljka krompira u količini 24.300,00 kg,
- **uništeno je:** 2 pošiljke sadnog materijala ukrasnog bilja u količini od 100 kom.

Nebezbjedne uništene/odbijene pošiljke

Br.	Datum	Proizvod	Količina (kg)	Neusaglašenost	Razlog	MDK utvrđena	MDK propisana
1.	12.12.2019	paprike	3.198,00	pesticidi	chlorfpyrifos	0,15	0,01
2.	12.12.2019	paprike	3.664,00	pesticidi	chlorfpyrifos	0,16	0,01
					acetamiprid	0,12	0,3
3.	16.12.2019	nar	3.174,00	pesticidi	fenvalerate	0,07	0,02
					lambda-cyhalothrin	0,05	0,01
4.	17.12.2019	paprika	3.911,00	pesticidi	chlorfpyrifos	0,02	0,01
					pirimiphos-metyl	0,04	0,01
5.	17.12.2019	krompir	24.300,00	kvalitet	kvalitet	/	/
6.	20.12.2019	paprika	1.200,00	pesticidi	pirimiphos-methyl	0,04	0,01
7.	20.12.2019	paprika	1.405,00	pesticidi	pirimiphos-methyl	0,04	0,01
8.	23.12.2019	sadni materijal: ukrasno bilje	50 (kom)	štetni organizmi	štetni organizmi	/	/
9.	23.12.2019	sadni materijal: ukrasno bilje	50 (kom)	štetni organizmi	štetni organizmi	/	/
10.	24.12.2019	paprika	1.745,00	pesticidi	tebufenpyrad	0,05	0,01
11.	24.12.2019	paprika	1.888,00	pesticidi	methomyl	0,18	0,04
12.	26.12.2019	paprika	6.193,00	pesticidi	chlorfpyrifos	0,07	0,01

Kontrola izvoza

Fitosanitarna inspekcija je pri izvozu izvršila pregled 488 pošiljki i izdala: 395 fitosertifikata za izvoz: brašna, ljekovitog bilja: žalfija; rezane drvene građe i hrane za životinje i 93 fitosertifikata za reexport.